

François Marie Arouet de Voltaire

född 1694, död 1778, fransk författare, den kanske mest lysande begåvningen bland upplysningsfilosoferna, upprepade gånger nödgad till landsflykt på grund av det misshag hans skrifter väckte hos kyrkliga och världsliga makthavare. Som historieskrivare banar han väg för framställningar ur andra synpunkter än furstars och härförars. Som satiriker angriper han häftigt och kvickt särskilt den katolska kyrkan, men även för evangelisk kristendom visar han förakt. Hans rättspatos förmår honom att träda upp för att rentvå protestanten Jean Calas, som på falska angivelser av katoliker blivit avlivad efter tortyr.

Voltaire är ingen gudsförnekare, han tror på en Skapare bakom det skapade. Då en dam en gång frågade honom vad han trodde om uppståndelsen, svarade han: "Madame, ingenting är enklare: den som en gång har skapat människan, kan också skapa henne en andra gång". Men för Jesus som Frälsare och Försonare hade han inget till övers. Tvärtom kunde han om Kristus säga: "Bort med honom!"

År 1778 kom Voltaire efter lång bortovaro tillbaka till Paris och blev hyllad av många anhängare. Men han är nu 84 år och börjar känna årens tyngd. Med tanke på sin sannolikt nära förestående död tar han emot en jesuit och biktar sig för honom. Han skriver ett papper: "Jag dör i from dyrkan av Gud, uppfylld av kärlek till mina vänner, utan hat till mina fiender och i avsky för vidskepelse."

Hans sista sjukdom blev plågsam. För att lindra smärtorna tog han en stor dos opium, som kanske påskyndade hans död.

Han hade svår dödsångest och bjöd en läkare hälften av sin stora förmögenhet, om denne kunde förlänga hans liv med sex månader.

Märkligt nog skall han under sina ångestfall ha ropat: "O Kristus, o Jesus Kristus!"

(Sven Danell: SAGT INFÖR DÖDEN - BANBRYTARE INOM TÄNKANDE, FORSKNING, SAMHÄLLSORDNING OCH MÄNNISKOVÅRD)